



YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLİK
VE DENETİM TİC. LTD. ŞTİ.

Dr. Yusuf İLERİ

Dünya Gazetesi-11.02.2008

ULUSLARARASI HOLDİNGLERE VERGİ İSTİSNASI

Tam mükellef anonim şirketlerin yurtdışı iştirak hisselerini elden çıkarmalarında sağlanan kazançlara ilişkin istisnadan söz ediyoruz. Alışılacağı vergi istisnalarından farklı bir istisna. Belki de geçici maddeler arasında yer almış olsa, uygulama süresi süreli olacağı için bu kadar garipsenmeyecek. Ancak istisnaya ilişkin hüküm KVK'nun 5'inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde yani asli maddeler arasında yer almış. Öncelikle iştirak kazancının tarifini yapalım. Kurumlar vergisi uygulamasında, bir kurumun başka bir kurumun başka bir kurumun sermayesine iştirakinden elde ettiği kazanç, iştirak kazancı veya temettü kazancı olarak nitelendirilmekte. Buradaki istisna temettü kazançları için değil. Bu kazancı sağlayan iştirak hisselerinin satışından sağlanan kazançlara yönelik. Yani kabaca Türkiye'deki bir şirket yurtdışındaki şirketlerin hisselerinin alım ve satışı arasındaki kazanç belli bazı koşullarla kurumlar vergisinden istisna edilmiş. İstisnaya ilişkin hüküm aynen şöyle: "Kazancın elde edildiği tarih itibarıyla aralıksız olarak en az bir yıl süreyle nakit varlıklar dışında kalan aktif toplamının yüzde 75 veya daha fazlası, kanuni ve iş merkezi Türkiye'de bulunmayan anonim veya limited şirket niteliğindeki şirketlerin her birinin sermayesine en az yüzde 10 oranında iştiraktan oluşan tam mükellefiyete tabi anonim şirketlerin, en az iki tam yıl süreyle aktiflerinde yer alan yurtdışı iştirak hisselerinin elden çıkarılmasından doğan kurum kazançları." Şimdi bunları açalım: Bir defa tam mükellefiyete tabi bir anonim şirketin varlıklarını bir yıl süreyle yurt dışında yerleşik bir şirketin sermayesine dahil edilmesi istisna için olmazsa olmaz bir koşul. Üstelik bu iştirakin bir yıl süreyle ve 365 gün boyunca aralıksız mevcut olması gerekiyor. Bu koşulların Türkiye'de bir sermaye çıkışı öngördüğü açık ve bu sermayenin hatırı sayılır bir süre boyunca yurt dışında kalması öngörülüyor. Sermayenin ışık hızıyla hareket ettiği küreselleşme çağında, bir yıllık süre öyle hafife alınır bir süre değil. Aralıksız yani gün atlamadan kalması da cabası.

Bu yurt dışındaki anonim ve limited şirkete yapılan yatırımın şirketin varlıklarının önemli bir bölümünü oluşturması gerekiyor. Bu da oran olarak verilmiş. İştirakçi şirketin aktif toplamından nakit varlıklar indirildikten sonra kalan tutarın yüzde 75 veya daha fazlasının yurtdışı iştirak hisselerinden oluşması gerekiyor. Doğrusu niçin yüzde 50 veya daha az değil de yüzde 75 esas alınmış; ya da niçin bir kısmının da örneğin yüzde 50'sinin Türkiye'deki şirketlere iştiraki öngörülmemiş, bu belli değil. Yasa gerekçesinde de herhangi açıklayıcı bir bilgi yok.

Sonra aktif toplamının tutarı ile ilgili bir rakam verilmemiş. Oysa mademki aktif içindeki dağılım esas alınmış, aktif büyüklüğü ile ilgili bir rakam verilmesi gerekmez miydi? Yani örneğin yüz bin dolar da aktif büyüklüğüdür, bir milyon dolar da bir aktif büyüklüğüdür. Böyle sınırlararası hareket ederek şirket sermayelerine iştirakçi olacak sermayenin doğal bir büyüklüğünün olacağı muhakkak. Herhalde bu nedenle olmalı ki bir aktif büyüklüğü



**YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLİK
VE DENETİM TİC. LTD. ŞTİ.**

verilmemiş. Sanki istisnaya uygun bir şirket zaten mevcut da sadece bu şirketin tarifi yapılmış gibi. Ya da bu koşullara uygun bir şirket mi kurulacak? Bütün bunlar belli değil. İstisnaya ilişkin koşullar bunlarla da bitmiyor! Yurtdışı iştiraklerin her birisinin sermayesine yüzde 10 oranında iştirak etmesi gerekiyor. Nakit varlıklar dışındaki aktif büyüklüğünün yüzde 75'i ile yüzde 10 şartları bir arada aranıyor. Yani hem en az yüzde 75 iştirak olacak hem de bu iştirak şayet birden fazla şirkete bölünmüş ise her birindeki pay, en az yüzde 10 oranında olacak.

Ayrıca elden çıkarılan iştirak hisselerinin, tam mükellef kurumun aktifinde “iki tam yıl süreyle” yer alması isteniyor. Bu da sermayenin yurt dışı iştirake bağlı kalma süresini uzatan bir koşul.

Bu istisna ile yurtdışına sermaye transferi öngörülüyorsa, bugünkü istihdam ve üretim sorunları içinde bunu anlamak mümkün değil. İstisnanın amacının, asıl faaliyeti yabancı şirketlere iştirak etmek olan uluslararası holding olarak isimlendirilen bir yapılanmayla Türkiye'nin yerli yatırımcıların yanı sıra yabancı yatırımcılar için de bir cazibe merkezine dönüştürmek olduğu yönünde görüşler var. Ancak kazın ayağı öyle değil! Kim holdingini kaybetmiş de biz bulalım.